

Дергачова В.В.

*доктор економ. наук, професор
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», м. Київ*

Мусіна К.В.

*студент факультету менеджменту та маркетингу
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», м. Київ*

ЕКОНОМІЧНЕ ПОНЯТТЯ «УМОВ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ»: СУТНІСТЬ І ДЕТЕРМІНАНТИ СЬОГОДЕННЯ (ПРОЯВУ)

Анотація. Основними причинами затяжного розвитку світової економіки є низький рівень глобальних інвестицій, скорочення зростання світової торгівлі, сповільнення зростання продуктивності праці і високі рівні заборгованості. Завчасне визначення ризикових тенденцій в економічному розвитку у невизначені часи як на національному, так і на глобальному рівнях створює більше можливостей для швидкого реагування на результати та пошуку альтернатив для досягнення макростабільності через мікростійкість.

Ключові слова: невизначеність, економічне зростання, світова економіка, інвестування, економічний баланс

Viktoriya Dergachova

Karina Musina

THE ECONOMIC CONCEPT OF "CONDITIONS OF UNCERTAINTY": THE NATURE AND DETERMINANTS IN THE PRESENT (MANIFESTATION)

Abstract. The low level of global investment, reducing the growth of world trade, slowing productivity growth and high debt levels are the main reasons for the prolonged development of the world economy. Proactive detection of risk trends in economic development in uncertain times both at national and global levels creates

more opportunities for rapid response and to find alternative ways for achieving macro-stability through mikro-stability.

Keywords: uncertainty, economic growth, global economy, investment, economic balance

Дергачова В.В.

Мусина К.В.

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОНЯТИЕ «УСЛОВИЙ НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ»: СУЩНОСТЬ И ДЕТЕРМИНАНТЫ НАСТОЯЩЕГО (ПРОЯВЛЕНИЯ)

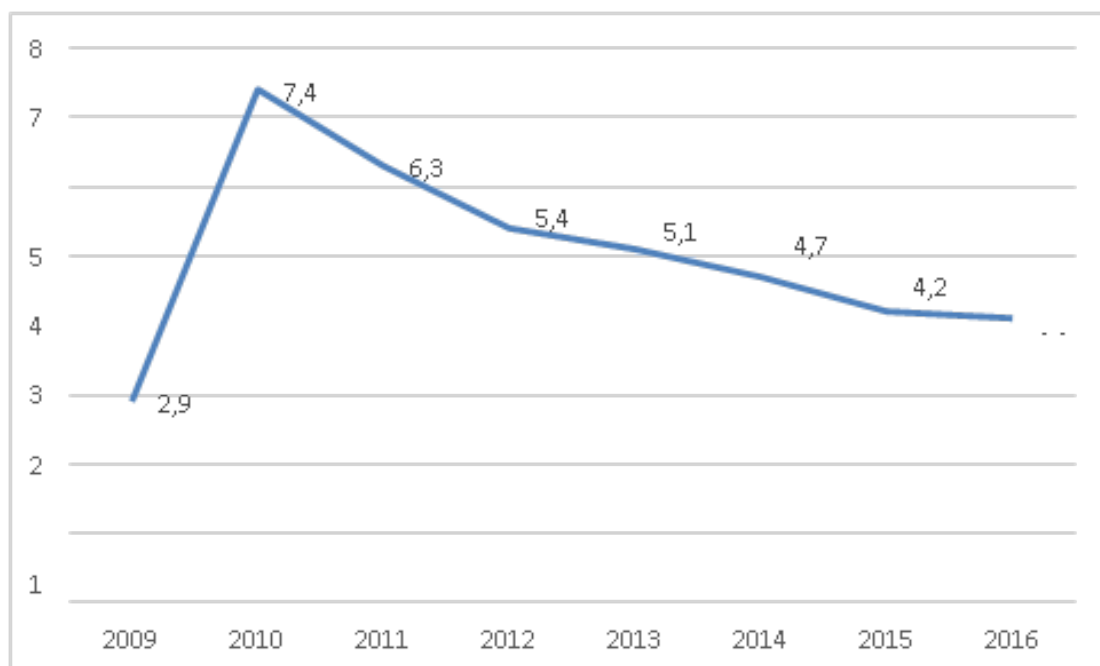
Аннотация. Основными причинами затяжного развития мировой экономики является низкий уровень глобальных инвестиций, сокращение роста мировой торговли, замедление роста производительности труда и высокие уровни задолженности. Заблаговременное определение рисков тенденций в экономическом развитии в неопределенные времена как на национальном, так и на глобальном уровнях создает больше возможностей для быстрого реагирования на результаты и поиска альтернатив для достижения макростабильности через микроустойчивость.

Ключевые слова: неопределенность, экономический рост, мировая экономика, инвестиции, экономический баланс.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. В 2016 році ріст ВВП світу зріс лише на 1,7%, що є одним із найнижчих показників росту з часів Великої рецесії 2009 року (у 2009 році значення показника сягнуло «-0,9 %», а в 2010 році економіка почала відновлюватися, демонструючи ріст у 5,4% з подальшим сповільненням темпів росту протягом наступних 3-х років).

Починаючи з середини 2014 року, низькі ціни на сировинні ресурси посилили вплив цих факторів у багатьох країнах, що експортують сировинні товари, в той же час конфлікти і геополітична напруженість продовжують негативно впливати на економічні перспективи в ряді регіонів [1].

Темпи росту ВВП у країнах, що розвиваються і країнах з перехідною економікою, у 2016р. були найнижчими з 2009 року і сягнули позначки у 4,1%. відповідно до даних Міжнародного валютного фонду.

Темпи росту ВВП у країнах, які розвиваються і країнах з перехідною економікою, %

Однієї з найнижчих позначок з 2009 року досягли й темпи росту ВВП розвинених країн. У 2016 році показник склав 2% проти 3,1% у 2010 році.

Ці темпи характеризують поступову стабілізацію економічної ситуації, але ніяк не збільшення світового попиту. Більші темпи розвитку прогнозують в тих регіонах, де вже застосовуються додаткові інструменти в області політики по стимулюванню вже стабільного попиту та макроекономічної політики. Незначні покращення темпів росту ВВП очікуються у 2017 році і за рахунок процесу значної адаптації країн, які розвиваються, до різких змін умов торгівлі, що виникли у 2014-2015 рр. і призвели до негативних наслідків.

Все ж прогноз залишається схильним до значних невизначеностей і ризиків в сторону зниження.

Існує гостра потреба в об'єднанні зусиль для змін політики, щоб протистояти небажаним викликам, виникаючим в умовах невизначеності, та забезпечити фінансову стабільність та перспективи бажаному рівню

економічного росту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Постійним дослідженням глобальної стабільності, факторам уразливості, наслідкам і проблемам політики займається Хосе Віньялс - фінансовий радник і директор Департаменту

грошово-кредитних систем і ринків капіталу МВФ. Просуванню досліджень властивості нестабільності в економіці безсумнівно сприяє і розробляється за кордоном нова «загальна теорія змін» (Брюссельська школа), в рамках якої виділяється, що панівну роль в навколишньому світі грають нестійкість. Значну роль відіграють і дослідження Г.Н. Макарова та С.Р. Бахрієва, які детально вивчають сутність нестабільності та встановлюють причинно-наслідкові зв'язки теорій нестійкості та останніх економічних подій у світовому і національному масштабах. Можливість вирішення проблеми макроекономічної рівноваги характеризуються у працях Багузіна С.В. Питання «умов невизначеності та її детермінантів в економіці» потребує комплексного підходу з урахуванням усіх масштабів проблеми.

Формування цілей статті. Цілями статті є провести конструктивний аналіз сьогоденних проявів умов невизначеності та встановити взаємозв'язок з провокуючими нестійкість факторами та ризиками їх подальшому прояву.

Виклад основного матеріалу дослідження. Невизначеність є однією із характерних рис сучасної економіки на мікро-, макро- та світовому рівнях. Професор Каліфорнійського університету Кастельс підкреслює: «Нова економічна система є високодинамічною і високонестабільною одночасно». Нестабільність як економічна, так і політична є явищем, стримуючим умови рівноважного росту. При цьому, на нашу думку, є поняттям досить суперечливим, адже в економічних системах не існує станів ідеальної макrorівноваги. Однак для визначення сутності «нестійкості» та

«нестабільності» пропонуємо все ж розглядати рівновагу на світовому рівні відповідно до теорії Домара, як рівноважний темп економічного зростання, що знаходиться на незмінному рівні. Умовою, забезпечуючою даний стан економіки, є збільшення приросту інвестицій кожного періоду для повного завантаження зростаючих виробничих потужностей. За логікою Домара, такий

темپ зростання є рівноважним і названий гарантованим [2].

З огляду на дане визначення рівноважного темпу зростання, як запоруки рівноваги на макро- та світовому рівнях, невизначеність, за Харродом, є наростанням з періоду в період відцентрових сил, що поглиблюють дисбаланс

між ростом випуску продукції і темпом росту, гарантуючим повну зайнятість капіталу, що росте і забезпечує рівноважний стан. Даний дисбаланс призводять до все більшої розбіжності між сукупним попитом і сукупною пропозицією. Відповідно до моделі Харрода, держава повинна спиратися на коригувальну інвестиційну політику, яка регулює баланс між заощадженнями та інвестиціями. Тільки так може бути досягнуте ефективне використання усіх наявних ресурсів, що забезпечить сталість розвитку.

Детермінантами сьогоденного застою у світовій економіці, які пов'язані з диспропорціями і низьким рівнем інвестицій виступає:

1. Зменшення стимулів до інвестування, викликане затяжним періодом слабого глобального попиту.
2. Відсутність доступу до фінансових ресурсів у деяких країн (регіонів).
3. Скорочення державних інвестицій в результаті корегування бюджетної політики через високу державну заборгованість.
4. Розширення державних проектів в області інфраструктури з частковою компенсацією недостатніх інвестицій приватного сектору у країнах, які розвиваються, у Східній і Південній Азії та деяких країнах Африки.
5. Надання переваг короткостроковому інвестуванню перед довгостроковим.
6. Зменшення інвестування у соціальні та екологічні сфери, що сприяють розвитку технологічних змін, у країнах-експортерах сировини внаслідок втрати значної кількості доходів від експорту.
7. Переважне зосередження прямих іноземних інвестицій у видобувних галузях.
8. Скорочення нових інвестицій в альтернативні джерела енергії, що у свою чергу не сприяє боротьбі зі змінами клімату.

9. Низький відсоток змішаного фінансування.

Зміна притоків інвестицій через BREXIT та зміну політичних лідерів у США, Франції [1]

Варто зробити висновок, що з урахуванням тісного взаємозв'язку між попитом, інвестиціями, торгівлею та продуктивністю, при відсутності узгоджених заходів в області політики по відновленню інвестицій та стимулювання зростання продуктивності праці, тривалий період слабого зростання світової економіки може тривати необмежено довго.

В останні десятиріччя поглиблене вивчення проблем економічної нестабільності більшого значення надає розгляду проблеми прискореного і нерівномірного розвитку НТП. З аналізу робіт Г. Ніколаса, І. Пригожина, Г. Хакена для національних і світових економічних систем найбільш характерними є такі процеси: відсутність упорядкованості, нестійкість, різноманітність, нерівномірність, нелінійні відносини (коли малий сигнал на вході може викликати як завгодно сильний відгук на виході).

Відповідно до наукових праць Хосе Віньялса - фінансового радника і директора Департаменту грошово-кредитних систем і ринків капіталу МВФ, провокуючими факторами, підтримуючими і розвиваючими рівень нестабільності та невизначеності фінансових ринків країн на світовому рівні, що ведуть до світового рівня дисбалансу, виступають:

1. Зміщення ризиків в сторону країн з ринками, що формуються. (Доля стран с формирующимися ринками) Обсяг надмірних запозичень в даних країнах – (які це країни і який обсяг запозичень в 2016 і 2017 рр??). в 2015 році сягнув приблизно трьох трильйонів дол.США. (відповідно до Глобального звіту про фінансову стабільність «Переміщення по грошово-кредитної політики виклики і управління ризиками», виконаного Міжнародним валютним фондом)

Більш висока частка позикових коштів у приватному секторі та більш висока залежність від глобальних фінансових умов підсилили схильність компаній до впливу економічних

спадів і разом з тим зросла вразливість країн по відношенню до відтоку

капіталу і

погіршення якості кредитів. Варто враховувати факт, що саме глобальні ринки (приклади) відіграють значну роль у передачі потрясінь у країни з

ринками, що формуються, та ефекти розповсюдження небажаних структурних змін на країни з розвинутою економікою.

2. Зміщення економічного балансу на глобальних ринках та зростання гострої необхідності переходу до нових моделей їх економічного росту і фінансових систем. Проявом цього є неконсолідована фінансова стабільність в країнах з розвинутою економікою та успадковані від кризи проблеми з великою кількістю факторів протидії їх економічному росту, що все більше потребують політичного втручання.

3. Швидка реакція без заздалегідь розробленої антикризової стратегії або за відсутності проактивних напрямків розвитку буферних галузей економіки у тих країнах, які знаходяться під тиском глобальних фінансових ринків. Ринки можуть посилювати потрясіння і діяти як джерело волатильності і ланцюгового поширення в умовах недостатньої ринкової ліквідності [4].

Для багатьох національних економік характерним є підвищення нестійкості, що означає послаблення їх можливості протистояти несприятливим внутрішнім і зовнішнім факторам і при досягненні макроекономічного масштабу може бути причиною загальнонаціонального спаду.

Література

1. Организация Объединенных Наций. Мировое экономическое положение и перспективы, 2017 год [Електронний ресурс] / Организация Объединенных Наций. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: https://www.un.org/development/desa/dpad/wpcontent/uploads/sites/45/2017wesp_es_ru.pdf.
2. Багузин С. В. Неокейнсианские модели экономического роста

[Электронный ресурс] / С. В. Багузин. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <http://baguzin.ru/wp/?p=10753>.

3. Хосе Виньялс. Глобальная финансовая стабильность: факторы уязвимости, последствия и проблемы политики [Электронный ресурс] / Хосе Виньялс. – 2015. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.imf.org/external/russian/np/blog/2015/100715r.pdf>.

4. Г. Н. Макарова, С. Р. Бахриев. РАЗВИВАЮЩИЙСЯ ФОНДОВЫЙ РЫНОК РОССИИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ.2004

References

1. The United Nations. World Economic Situation and Prospects, 2017 [Electronic resource] / United Nations. - 2017. - Mode access to the resource: https://www.un.org/development/desa/dpad/wpcontent/uploads/sites/45/2017wesp_es_ru.pdf.

2. Baguzin S. V. Neokeynsianskie models of economic growth [Electron resource] / S. V. Baguzin. - 2016. - Mode access to the resource: <http://baguzin.ru/wp/?p=10753>.

3. Jose Vinyals. Global Financial Stability: Vulnerability Factors, Implications and Policy Problems [Electronic resource] / Jose Vinyals. - 2015. - Mode access to the resource: <https://www.imf.org/external/russian/np/blog/2015/100715r.pdf>.

4. GN Makarova, S. R. Bakhriev. DEVELOPING STOCK MARKET IN RUSSIA IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION OF THE WORLD ECONOMY 2004